

**แหล่งกำเนิดเสียงและสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์
ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย**
**SOUND SOURCES AND TONAL PHONETIC FEATURES OF ONOMATOPOEIA
IN BASIC THAI LANGUAGE TEXTBOOKS**

จอมขวัญ สุทธินนท์*

Jomkwan Sudhonont

จอมใจ สุทธินนท์

Jomjai Sudhinont

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

Corresponding Author E-mail: jomkwan.sud@psu.ac.th

Received January 27, 2026; Revised April 1, 2026; Accepted April 1, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงและสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา การรวบรวมกลุ่มตัวอย่างคำเลียนเสียงธรรมชาติกระทำได้โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือตารางบันทึกการสังเกตการณ์ทางอ้อมแบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือร้อยละ

ผลการวิจัยพบแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ 2 แหล่ง ได้แก่ 1) พฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตซึ่งมีความถี่ในการปรากฏมากที่สุด และ 2) สภาพของวัตถุซึ่งมีความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด แหล่งกำเนิดเสียงทั้งคู่จัดเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติแบบตรงและเป็นแหล่งกำเนิดเสียงทางชีวภาพเท่านั้น กล่าวคือ เป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งที่สืบเนื่องมาจากสิ่งมีชีวิต

สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับซึ่งมีความถี่ในการปรากฏมากที่สุด และ 2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับซึ่งมีความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด การที่ไม่พบสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลางหรือวรรณยุกต์สามัญในคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีพยางค์เดียวและไม่พบการปะปนระหว่างสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับในคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีมากกว่า 1 พยางค์เนื่องมาจากเหตุผลทางสัทศาสตร์ที่ว่าคงรูปแบบวรรณยุกต์อย่างสม่ำเสมอเป็นการสื่อว่าเป็นสิ่งเดียวที่เกิดขึ้นซ้ำ

คำสำคัญ: แหล่งกำเนิดเสียง, สัทลักษณะ, หน่วยเสียงวรรณยุกต์, คำเลียนเสียงธรรมชาติ, หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

Abstract

This article aimed to study the sound sources and the phonetic features of tones in onomatopoeic words in reading the passages in the basic Thai Language textbook series, Phasa Phuea Chiwit: Phasa Pha Thi, for Grades 1–3. This study employed a descriptive research design. The sample of onomatopoeic words was selected through purposive sampling. The instrument used for data collection was a structured indirect observation form. The data were analyzed using descriptive statistics, specifically percentages.

The results showed that two sound sources of onomatopoeic words were identified: 1) the behavior of living things, which had the highest frequency of occurrence, and 2) the condition of objects, which had the lowest frequency of occurrence. Both sound sources were classified as direct onomatopoeia and as biological sound sources. They were onomatopoeic words related to living things or derived from living things.

The tonal features of onomatopoeic words had two characteristics: 1) level tonal phonemes, which had the highest frequency of occurrence and 2) contour tonal phonemes, which had the lowest frequency of occurrence. The absence of mid-level tonal phonemes, or the mid tone, in monosyllabic onomatopoeic words and the absence of a mixture of level tonal phonemes and contour tonal phonemes in onomatopoeic words with more than one syllable were due to phonetic reasons. That is, the consistent maintenance of tonal patterns conveys that the same thing occurs repeatedly.

Keywords: sound sources, phonetic features, tonal phonemes, onomatopoeia, Basic Thai language textbooks

บทนำ

คำเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) เป็นภาพพจน์ประเภทหนึ่ง (figures of speech) ที่มีบทบาทในการสร้างสีสันแก่งานเขียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดีซึ่งมีหน้าที่สำคัญคือทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและจินตนาการตามผู้เขียน (สุพาณี วรรณการ, 2551) เนื่องจากรูปเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติเลียนเสียงจริง (Rungrojsuwan, 2009) สัมพันธ์โดยตรงกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ซึ่งมีแนวโน้มสอดคล้องระหว่างหน่วยเสียงพยางค์กับความหมายของเสียง อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเลียนเสียงธรรมชาติโดยตรงมักปรากฏในประเด็นการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติหรือคำเลียนเสียงธรรมชาติมักเป็นเกณฑ์หนึ่งในการวิจัยมากกว่าการศึกษาคำเลียนเสียงธรรมชาติโดยตรง

คำเลียนเสียงธรรมชาติปรากฏในบทบรรยายและบทสนทนาในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านแก่ผู้เรียนได้ทางหนึ่ง กล่าวคือ คำเลียนเสียงธรรมชาติถูกเชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหว ท่าทาง หรือเสียงของตัวละครและสิ่งแวดล้อมในบทอ่าน จึงลดความกังวลและเพิ่มความเชื่อของผู้เรียนว่าตนสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ สอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามหลักฐานทางวิชาการที่ว่า การอ่านออกเสียงซ้ำ ๆ หรือการอ่านออกเสียงพร้อมกันเป็นกลุ่มมีส่วนส่งเสริม

ผลการอ่านโดยรวม (Rasinski, 2014) ทั้งนี้ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระบุคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนหนึ่งว่า “อ่านออกเสียงคำ ... ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ...”

ผู้วิจัยสำรวจพบว่ายังไม่มีการศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยและเห็นความสำคัญของคำเลียนเสียงธรรมชาติซึ่งมีส่วนส่งเสริมทักษะการอ่านแก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น จึงศึกษาข้อมูลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากบทบรรยายและบทสนทนาในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย อันแสดงให้เห็นสภาพของการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย และมีส่วนเติมเต็มช่องว่างความรู้ประเด็นแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยได้ทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ

คำเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) เป็นคำที่มีเสียงอ่านเลียนแบบเสียงธรรมชาติ จึงเป็นตัวแทนเสียงที่มาจากการได้ยินที่มีโครงสร้างการออกเสียง (phonetic structure) ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระที่แตกต่างกันในแต่ละภาษา (Assaneo, & Nichols, 2011) ทั้งนี้ ขึ้นกับข้อจำกัดของระบบเสียงในแต่ละภาษาด้วย

แหล่งกำเนิดเสียงจำแนกได้หลากหลายมุมมอง ได้แก่ เสียงร้องของสัตว์ เช่น เสียงอือร้อองกา ๆ [kaa.kaa] และลักษณะของเสียงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีศัพท์บัญญัติไว้ เช่น เสียงฝนตกดัง ชู่ [sûu] หรือคำเลียนเสียงธรรมชาติพฤติกรรมมนุษย์ เช่น คำใช้แทนเสียงคำว่า ชู่ [chûu] หรือ จู ๆ [cú.cú] เพื่อบอกให้เงียบ และคำเลียนเสียงสิ่งไม่มีชีวิตตามกลวิธีทางเสียง เช่น เสียงแก้วหรือโลหะกระทบดัง กรึก [krík] (ปภาดา แก้วก่อง และคณะ, 2566)

การสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำเลียนเสียงธรรมชาติดังกล่าว ไม่ปรากฏการศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ดังนั้น การศึกษาคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยครั้งนี้จึงสามารถเติมเต็มช่องว่างความรู้ประเด็นแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยได้ทางหนึ่ง

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมประเด็นแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติแล้วจึงปรับใช้ความหมายของคำว่า “คำเลียนเสียงธรรมชาติ” ตามขอบเขตการวิจัยเป็นนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ดังนั้น “คำเลียนเสียงธรรมชาติ” ในการศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยครั้งนี้ จึงหมายถึง

“คำเลียนเสียงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต ได้แก่ สัตว์และมนุษย์ และคำที่เลียนเสียงสภาพของวัตถุ ได้แก่ วัตถุกระทบจากการถูกระกระทำของสัตว์ วัตถุกระทบจากการถูกระกระทำของมนุษย์ และวัตถุที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยมนุษย์”

2. สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติ

เนื่องจากหน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็นหน่วยเสียงซ้อนเพราะไม่เกิดตามลำพังแต่เกิดพร้อมกับหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระเสมอ ข้อสังเกตของสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์จึงอธิบายได้ตามหน้าที่ของหน่วยเสียงพยัญชนะโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายดังเช่นตัวอย่างคำที่ปรากฏในบทความวิจัยเรื่องระบบเสียงและโครงสร้างพยางค์ในภาษาถิ่นสุโขทัย (วัฒนชัย หมั่นยิ่ง, 2565) ดังนี้

สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำหรือวรรณยุกต์เอกปรากฏร่วมกับทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์เป็น เช่น คำว่า จ่อม [còom] และคำว่า ด่อน [dòon] และหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ตาย เช่น คำว่า แถก [thèek]

สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงหรือวรรณยุกต์ตรีปรากฏร่วมกับทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์เป็น เช่น คำว่า เท้า [tháaw] และหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ตาย เช่น คำว่า ต็อก [dók] และคำว่า บ็อก [bók]

สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตกหรือวรรณยุกต์โทมักปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์เป็น เช่น คำว่า แ่ง [ŋên] คำว่า จ้อย [cój] และคำว่า เชื่อง [suan]

สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้นหรือวรรณยุกต์จัตวาปรากฏร่วมกับทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์เป็น เช่น คำว่า เต้า [taw] และคำว่า ถือ [thua] และหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ตาย เช่น คำว่า เป็ด [pëet]

คำเลียนเสียงการแสดงอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์จัดอยู่ในประเภทคำอุทานไม่เป็นไปตามขอบเขตการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงพิจารณาศึกษาสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยตามแนวคิดระบบเสียงภาษาไทยแทนการศึกษาตามแนวคิดเรื่องระบบเสียงที่สัมพันธ์กับความหมาย เนื่องจากการศึกษาคำนี้เจาะจงระบบเสียงภาษาไทย ซึ่งมีข้อจำกัดทางระบบเสียงบางประการตามตามลักษณะของภาษาคำโดดที่มีระบบเสียงสูงต่ำ อีกทั้งแตกต่างจากมุมมองของนักวิชาการสัทศาสตร์สากลที่ไม่ได้อธิบายระบบเสียงภาษาไทยอย่างเฉพาะเจาะจง

3. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยเป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำภายใต้กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีสถานะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาและสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งยังต้องผ่านกระบวนการรับรองและประกันคุณภาพจากหน่วยงานรัฐเพื่อให้เกิดความสอดคล้องทางวิชาการและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

ภาษาพาที่เป็นหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

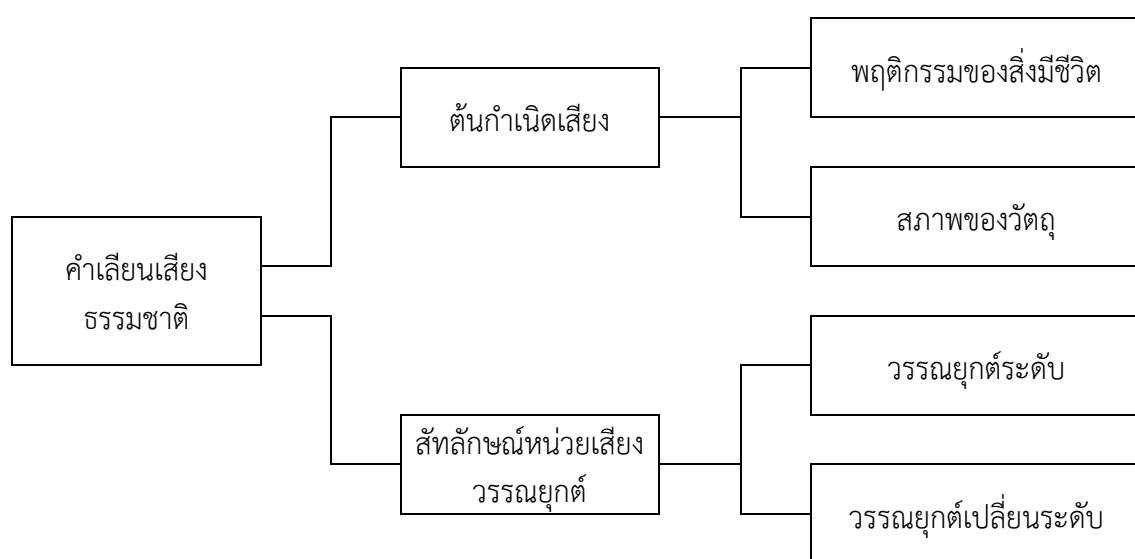

หนังสือชุดนี้ใช้เป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนสังกัด สพฐ. ทั่วประเทศและอยู่ในบัญชีหนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ระบุวัตถุประสงค์ของหนังสือภาษาพาที่ว่า มุ่งเน้นให้ผู้เรียนอ่านออก อ่านคล่อง และรักการอ่าน พัฒนาทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน อย่างบูรณาการ จึงสอดคล้องกับความสำคัญของคำเลี่ยนเสียงธรรมชาติที่มีส่วนส่งเสริมทักษะการอ่านแก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยจึงพิจารณากำหนดแหล่งข้อมูลการศึกษา แหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลี่ยนเสียงธรรมชาติครั้งนี้เป็นบทบรรยาย และบทสนทนาในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเรื่องแหล่งกำเนิดเสียง โดยจำแนกเป็น 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งกำเนิดเสียงที่สืบเนื่องจากพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตกับแหล่งกำเนิดเสียงที่สืบเนื่องจากสภาพของวัตถุ และกำหนดกรอบแนวคิดเรื่องสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยจำแนกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ สัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกับสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีระเบียบวิธีวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาประเด็นการศึกษาเรื่องแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์คำเลี่ยนเสียงธรรมชาติ ซึ่งกำหนดแหล่งข้อมูลซึ่งก็คือบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ คำเลี่ยนเสียงธรรมชาติจากบทบรรยายและบทสนทนาในบทอ่านจำนวน

ทั้งสิ้น 18 คำ ความถี่ในการปรากฏ 45 ครั้ง พร้อมออกแบบเครื่องมือการวิจัยซึ่งก็คือตารางบันทึกกลุ่มตัวอย่างและตารางนำเสนอผลการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอโครงการวิจัยเพื่อรับการพิจารณาอนุมัติทุนจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ขั้นตอนที่ 3 การเสนอโครงการวิจัยเพื่อการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างคำเลียนเสียงธรรมชาติซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ ได้แก่ แหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสถิติประเภทร้อยละสำหรับให้นำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณเพื่ออธิบายคุณลักษณะหรือรายละเอียดของแหล่งกำเนิดเสียงคำเลียนเสียงธรรมชาติและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย อันแสดงให้เห็นแนวโน้มของข้อมูลตามสภาพจริง

ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอผลการวิจัยกระทำในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ประกอบตารางนำเสนอผลการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ 18 คำ มีความถี่ในการปรากฏ 45 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยพบว่าคำเลียนเสียงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตปรากฏความถี่มากที่สุด คือ มีจำนวน 12 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 27 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 59.98 และคำเลียนเสียงสภาพของวัตถุปรากฏความถี่น้อยที่สุด คือ มีจำนวน 6 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 40.02 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความถี่ในการปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติที่สัมพันธ์กับแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

แหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ			
แหล่งกำเนิดเสียง	เสียงคำเลียนเสียงธรรมชาติ	ความถี่	ร้อยละ
1. พฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต			
พฤติกรรมของสัตว์			
1.1 การใช้ปีก			
1) นกเงือก	พื๊พพื๊	1	2.22
2) ผีเสื้อ	หึ่ง หึ่ง หึ่ง	2	4.44
1.2 การใช้เสียง			
1) ลูกช้างตัวเมีย	แอ๊ก แอ๊ก	7	15.57
2) ลูกช้างตัวผู้	เอ๊ก เอ๊ก	5	11.11
3) นกขุนทอง	วู้	1	2.22
4) นก	จึกกรู จึกกรู	2	4.44
5) กบ	อบ อีบ อบ	2	4.44

แหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ			
แหล่งกำเนิดเสียง	เสียงคำเลียนเสียงธรรมชาติ	ความถี่	ร้อยละ
6) มด	จืด จืด จืด	2	4.44
7) หิ่งห้อย	ว้อย ว้อย ว้อย	2	4.44
8) นกเงือก	เอ็ก ... เอ็ก เอ็ก ... เอ็ก	1	2.22
พฤติกรรมของมนุษย์			
การตีขา	เฟียะ	1	2.22
การเรอ	เอ-ก	1	2.22
2. สภาพของวัตถุ			
วัตถุกระทบจากการถูกกระทำของสัตว์			
2.1 กระดิ่ง	โป๊ก เป๊ก	7	15.5
2.2 กระพรวน	กรุ่ง กริ่ง	7	15.57
วัตถุกระทบจากการถูกกระทำของมนุษย์			
2.3 ฆ้อง	โหม่ง ๆ	1	2.22
2.4 ถัง	โป้ง เป้ง โป้ง เป้ง โป้ง เป้ง	1	2.22
2.5 กระสุนดินกับหนังสติ๊ก	เพียะ ... เพียะ	1	2.22
วัตถุที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยมนุษย์			
2.6 นาฬิกา	กริ๊กกรู กริ๊กกรู กริ๊กกรู	1	2.22
ความถี่ในการปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติ		45	100

การศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ปรากฏว่า คำเลียนเสียงธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับแหล่งกำเนิดเสียง 2 แหล่ง ได้แก่ พฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตและสภาพของวัตถุ มีรายละเอียดดังนี้

คำเลียนเสียงธรรมชาติส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดเสียงจากพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีแหล่งกำเนิดเสียงจากพฤติกรรมของสัตว์มีจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 10 ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 25 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.54 ขณะที่คำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีแหล่งกำเนิดเสียงจากพฤติกรรมของมนุษย์ปรากฏในสัดส่วนที่น้อยกว่า คือ จำนวน 2 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.44

นอกจากนี้ คำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีแหล่งกำเนิดเสียงจากสภาพของวัตถุส่วนใหญ่เกิดจากวัตถุกระทบจากการถูกกระทำของสัตว์ คือ จำนวน 2 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.07 รองลงมาคือคำเลียนเสียงสภาพของวัตถุที่กระทบจากการถูกกระทำของมนุษย์ คือ จำนวน 2 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.66 ขณะที่คำเลียนเสียงสภาพของวัตถุที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยมนุษย์ปรากฏในสัดส่วนที่น้อยที่สุด คือ จำนวน 1 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.22

ข้อมูลแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติข้างต้นสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างภาษาเสียง และประสบการณ์ของมนุษย์ที่รับรู้จากสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ แหล่งกำเนิดเสียงคำเลียนเสียงธรรมชาติจากพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์แสดงลักษณะการเคลื่อนไหวและการสื่อสารของสิ่งมีชีวิตผ่านคำเลียนเสียงอย่างชัดเจน ขณะที่แหล่งกำเนิดเสียงคำ

เสียงวรรณคดีจากพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตประเภทมนุษย์มีลักษณะเฉพาะ ส่วนแหล่งกำเนิดเสียง คำเลียนเสียงวรรณคดีจากสภาพของวัตถุแสดงให้เห็นว่าคำเลียนเสียงวรรณคดีสามารถถ่ายทอด ลักษณะเสียงจากสิ่งไม่มีชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยสัทลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงวรรณคดี 18 คำ มีความถี่ในการปรากฏ 45 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยพบว่าคำเลียนเสียงวรรณคดีที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับปรากฏมากที่สุด คือ มีจำนวน 15 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 36 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 79.99 และคำเลียนเสียงวรรณคดีที่มีหน่วยเสียงเปลี่ยนระดับปรากฏน้อยที่สุด คือ มีจำนวน 3 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.01 มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความถี่ในการปรากฏคำเลียนเสียงวรรณคดีที่สัมพันธ์กับสัทลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงวรรณคดีในบทอาณัติหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

สัทลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ				
คำเลียนเสียงธรรมชาติ		สัทอักษรแทนเสียง	ความถี่	ร้อยละ
1. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ				
1.1 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของทุกพยางค์มีลักษณะเดียวกัน				
1.1.1 ระดับต่ำ				
1)	เผียะ	[phìa]	1	2.22
2)	โหม่ง ๆ	[mòŋ.mòŋ]	1	2.22
3)	หึ่ง หึ่ง หึ่ง	[hùŋ.hùŋ.hùŋ]	2	4.44
1.1.2 ระดับสูง				
4)	โป๊ก เป๊ก	[póok.péek]	7	15.57
5)	โป้ง เป้ง โป้ง เป้ง โป้ง เป้ง	[póŋ.péŋ] [póŋ.péŋ]	1	2.22
6)	แอ๊ก แอ๊ก	[ʔéek.ʔéek]	7	15.57
7)	เอ๊ก เอ๊ก	[ʔáək.ʔáək]	5	11.11
8)	เพียะ ... เพียะ	[phía.phía]	1	2.22
9)	วู้	[wúu]	1	2.22
10)	จืด จืด จืด	[cít.cít.cít]	2	4.44
11)	ว้อย ว้อย ว้อย	[wój.wój.wój]	2	4.44
1.2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละพยางค์มีลักษณะต่างกัน				
1.2.1 ระดับสูง + ระดับกลาง				
12)	จู้กรู จู้กรู	[cúk.kruu] [cúk.kruu]	2	4.44
13)	กรู้กรู กรู้กรู กรู้กรู	[krúk.kruu] [krúk.kruu] [krúk.kruu]	1	2.22
1.2.2 ระดับต่ำ + ระดับสูง				
14)	อบ อ๊อบ อบ	[ʔòp.ʔóp.ʔòp]	2	4.44
15)	เอ๊ก ... เอ๊ก เอ๊ก ... เอ๊ก	[ʔáək.ʔáək] [ʔáək.ʔáək]	1	2.22
2. หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ				
2.1 เปลี่ยนตก				
16)	เอ๊-ก	[ʔáək]	1	2.22

สัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ				
คำเลียนเสียงธรรมชาติ		สัทอักษรแทนเสียง	ความถี่	ร้อยละ
2.2 เปลี่ยนขึ้น	17) พื๊พพื๊	[phûp.phâp]	1	2.22
	18) กรุ่ง กริ่ง	[krûŋ.krîŋ]	7	15.57
ความถี่ในการปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติ			45	100

การวิเคราะห์สัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ปรากฏในตารางที่ 2 จำแนกสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับและหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ รายละเอียดดังนี้

คำเลียนเสียงธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นแบบที่ทุกพยางค์มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ลักษณะเดียวกัน คือ จำนวน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 66.67 โดยเฉพาะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงซึ่งมีจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 8 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 26 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.79 รองลงมาคือหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ คือ จำนวน 3 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.88

ขณะที่คำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละพยางค์แตกต่างกันพบในสัดส่วนน้อยกว่า คือ จำนวน 4 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.32 โดยเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีพยางค์ที่หนึ่งเป็นสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงกับพยางค์ที่สองเป็นสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง จำนวน 2 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.66 และเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีพยางค์ที่หนึ่งเป็นสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำกับพยางค์ที่สองเป็นสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง จำนวน 2 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.66

คำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับปรากฏความถี่ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น จำนวน 1 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.57 ซึ่งเป็นความถี่ที่สูงกว่าการปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก คือ จำนวน 2 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.44

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทยมีแนวโน้มใช้สัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ โดยเฉพาะวรรณยุกต์ระดับสูง เพื่อถ่ายทอดลักษณะเสียงและจังหวะของธรรมชาติได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย จำแนกได้ 2 แหล่งกำเนิดเสียง ได้แก่ คำเลียนเสียงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตและคำเลียนเสียงสภาพของวัตถุ ซึ่งจัดเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติแบบตรง (direct onomatopoeia)

บทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยปรากฏคำเลียนเสียงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในความถี่มากที่สุด ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ปีกและการใช้เสียงของสัตว์ และ 2) พฤติกรรมของมนุษย์ ได้แก่ กริยาที่มนุษย์กระทำด้านร่างกายโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการยกตัวอย่างขอบเขตคำเลียนเสียงธรรมชาติของ ขุภากรณ์ แจ่มแจ้ง (2563) ความว่า “การเลียนเสียงธรรมชาติคือการใช้คำที่เลียนเสียง

ธรรมชาติ เช่นเสียงร้องของสัตว์หรือเลียนเสียงกิริยาอาการต่าง ๆ ของคน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเลียนเสียงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตทำได้ใกล้เคียงกับความจริง

ส่วนคำเลียนเสียงสภาพของวัตถุปรากฏความถี่น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเสียงที่ดังมาจากสภาพของวัตถุซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิตเลียนแบบได้ยาก ผู้ใช้ภาษาต้องใช้ความพยายามเลียนเสียงมากกว่าการเลียนเสียงสิ่งมีชีวิต (Assaneo & Nichols, 2011)

ข้อสังเกตจากการศึกษาประเด็นแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย คือ ไม่ปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติทางกายภาพ (Physical Nature) และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองตามระบบนิเวศและกฎฟิสิกส์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์โดยตรง ขณะที่สัตว์กับมนุษย์เป็นธรรมชาติทางชีวภาพ กล่าวคือ เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งที่สืบเนื่องมาจากสิ่งมีชีวิต (ชัยธัช จันทร์สมุด, 2555) ซึ่งใกล้เคียงกับเด็กมากกว่า

ผลการศึกษาสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยจำแนกได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ คำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับและคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ซึ่งจัดเป็นลักษณะเหนือหน่วยเสียงหรือหน่วยเสียงซ้อนที่ประกอบอยู่ในพยางค์ต้องเปล่งเสียงในขณะเดียวกับที่เปล่งเสียงพยัญชนะและสระ

เสียงสูงต่ำของวรรณยุกต์นี้สัมพันธ์กับความถี่เสียง (fundamental frequency: F0) เชิงชีวภาพกับการรับรู้ขนาด ความหนัก และพลัง กล่าวคือ เสียงต่ำ มักสื่อความหมายว่าวัตถุนั้นใหญ่ หนัก แข็งแรง หรือมีพลัง ขณะที่เสียงสูงมักสื่อความหมายว่าวัตถุนั้นเล็ก เบา เปราะ หรือไม่คุ้มค่า (Hinton, et al., 1994) ซึ่งในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับมากที่สุด ทั้งหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำหรือวรรณยุกต์เอก ได้แก่ คำว่า เฝียะ [phìà] ซึ่งเป็นเสียงตื๋ออันเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ คำว่า โหม่ง ๆ [mòŋ.mòŋ] ซึ่งเป็นเสียงสภาพของวัตถุประเภทของอันสืบเนื่องจากพฤติกรรมการเอาไม้ตีลูก ฆ้อง และคำว่า หึ่ง หึ่ง หึ่ง [hùŋ.hùŋ.hùŋ] ซึ่งเป็นเสียงเสียดสีระหว่างปีกของผึ้งเมื่อขยับ อย่างต่อเนื่อง และโดยเฉพาะสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงหรือวรรณยุกต์ตรี เช่น คำว่า โป๊ก เป๊ก [pók.péek] ซึ่งเป็นเสียงสภาพของวัตถุประเภทกระดิ่งถูกกระทบจากการขยับตัวของข้าง คำว่า โป้ง เป้ง โป้ง เป้ง [póng.péng] [póng.péng] ซึ่งเป็นเสียงสภาพของวัตถุประเภทหม้อ ถูกกระทบจากพฤติกรรมการใช้ไม้ตีของมนุษย์ และคำว่า แอ๊ก แอ๊ก [ʔéek.ʔéek] ซึ่งเป็นเสียงร้อง ของช้างตัวเมีย ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นสุโขทัยที่ สัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงหรือวรรณยุกต์ตรีปรากฏร่วมกับทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย พยางค์เป็นและหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ตาย (วัฒนชัย หมั่นยิ่ง, 2565)

ส่วนคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับปรากฏความถี่น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับแบบเปลี่ยนตก หรือวรรณยุกต์โทมักเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติทางกายภาพ (Physical Nature) และสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่ปรากฏในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย และแม้จะใช้ไม้จันทน์กำกับพยัญชนะต้นที่เป็น อักษรกลางในพยางค์ตายได้ แต่เนื่องจากไม่มีเสียงนั้นใช้ในภาษา สอดคล้องตามแนวคิดสัญลักษณ์

เชิงสัญลักษณ์ (sound symbolism) ที่อธิบายว่าคำที่สื่อความหมายเฉพาะทางกายภาพหรือประสบการณ์เฉพาะมักมีการใช้งานจำกัด (Nuckolls, 1999)

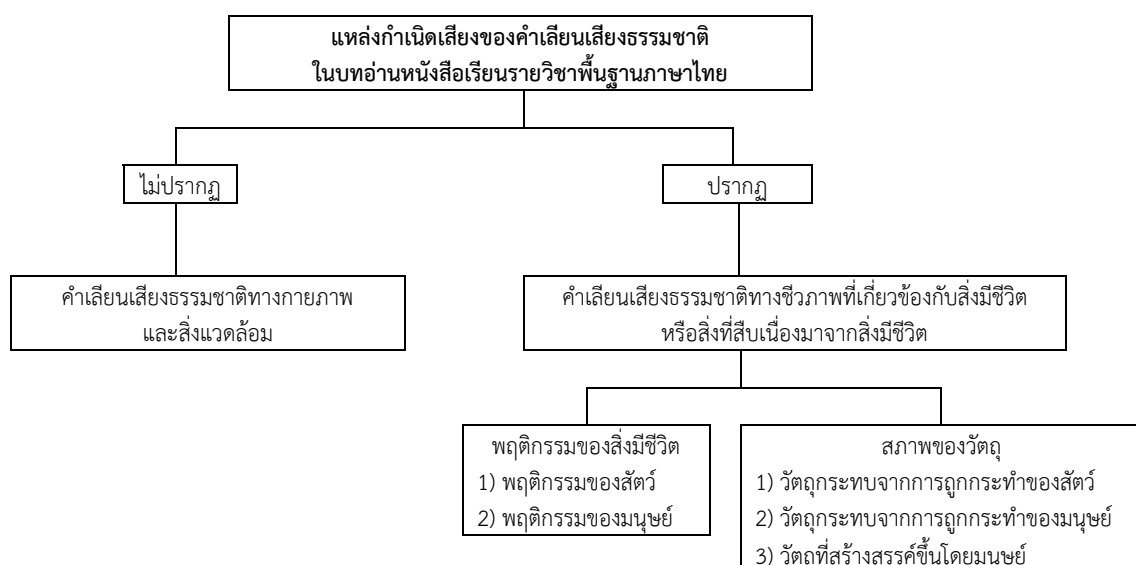
ส่วนการไม่ปรากฏสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นวรรณยุกต์ระดับร่วมกับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับในคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ทุกพยางค์มีลักษณะต่างกันเนื่องจากพยางค์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติมีการคงรูปแบบวรรณยุกต์อย่างสม่ำเสมอเป็นการสื่อว่าเป็นสิ่งเดียวกันที่เกิดขึ้นซ้ำ ทั้งเป็นข้อจำกัดเชิงจังหวะ-สัทวิทยาของวรรณยุกต์ไทยที่เสียงความชันของระดับเสียงที่ไม่สมดุลในหน่วยจังหวะเดียว (Rungrojsuwan, 2007; Rungrojsuwan, 2009)

การศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้วิจัยพบว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ปรากฏในบทอ่านมีแหล่งกำเนิดเสียงหลากหลาย คือ ทั้งจากพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตและสภาพของวัตถุ และมีโครงสร้างทางเสียงและวรรณยุกต์ที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบซึ่งเอื้อต่อการรับรู้เสียง (sound awareness) และการเชื่อมโยงระหว่างเสียงกับความหมาย นับเป็นปัจจัยทางภาษาและการออกแบบเนื้อหาที่มีแนวโน้มส่งผลเชิงบวกต่อทักษะการอ่านของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติซึ่งเป็นคำเชิงเสียงส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญ (Laing, 2019; Motamedi, et al., 2020)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงและสัญลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยปรากฏเป็นองค์ความรู้จำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

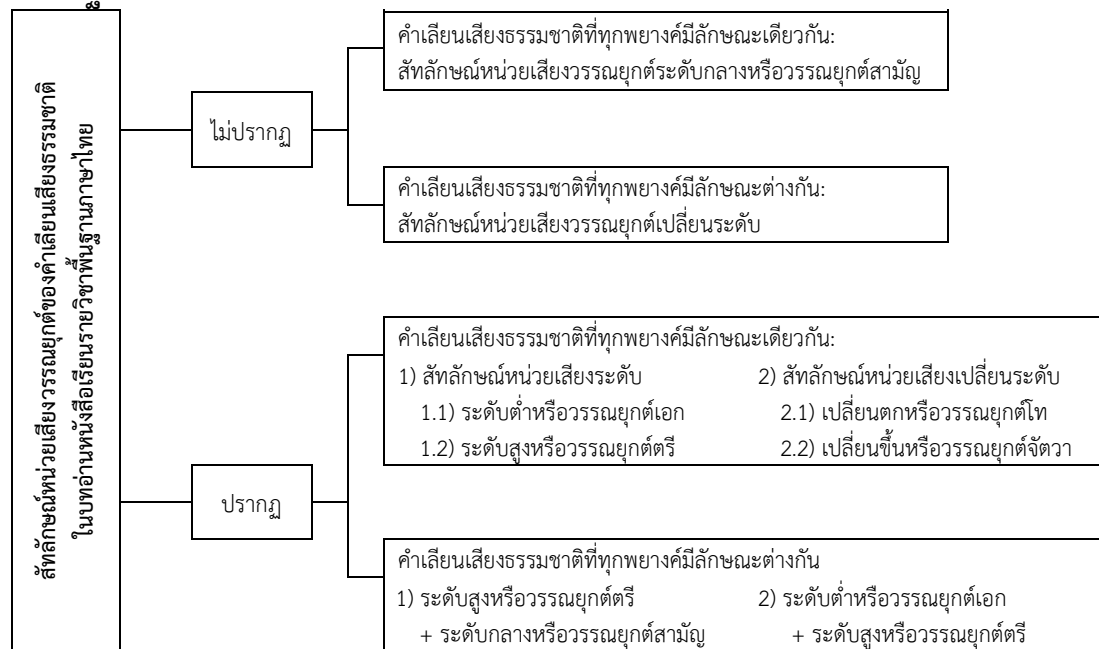
1. แหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

แผนภาพที่ 2 แสดงข้อค้นพบด้านแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ
ในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

แผนภาพที่ 2 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยปรากฏแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียงทางชีวภาพเท่านั้น เนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งที่สืบเนื่องมาจากสิ่งมีชีวิตเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งมีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมได้ตามความเป็นจริง สอดคล้องกับประสบการณ์ใกล้ตัวผ่านสิ่งที่เห็นรูปธรรมและรับรู้ได้โดยตรง

2. สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

แผนภาพที่ 3 แสดงข้อค้นพบด้านสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย

แผนภาพที่ 3 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยไม่ปรากฏสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นวรรณยุกต์ระดับกลางหรือวรรณยุกต์สามัญ ซึ่งมีลักษณะราบเรียบ ไม่เหมาะกับการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่มีพลวัตของเสียง จึงส่งผลให้คำเลียนเสียงธรรมชาติประกอบด้วยสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงและต่ำซึ่งมีความชัดเจนหรือเด่นชัด

รูปแบบสัทลักษณะวรรณยุกต์ทั้งแบบ “เหมือนกันทุกพยางค์” และ “แตกต่างกันในแต่ละพยางค์” ช่วยเพิ่มการถ่ายทอดลักษณะเสียงธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นว่าสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติมีบทบาทสำคัญในการสร้างอารมณ์ ความรู้สึก และความสมจริงของเสียงที่เลียนแบบ

สรุป

1. แหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติ: คำเลียนเสียงพฤติกรรมของสัตว์ปรากฏความถี่มากที่สุด อาจเนื่องมาจากการเลียนเสียงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตทำได้ใกล้เคียงกับความจริง และคำเลียนเสียงสภาพของวัตถุปรากฏความถี่น้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากเสียงที่ตั้งมาจากสภาพของวัตถุซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิตเลียนแบบได้ยากกว่าการเลียนเสียงสิ่งมีชีวิต

2. สัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติ: คำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงปรากฏมากที่สุด อาจเนื่องมาจากคำเลียนเสียงธรรมชาติส่วนใหญ่ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายกักตามโครงสร้างของพยางค์ตายซึ่งสัมพันธ์กับสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการศึกษาแหล่งกำเนิดเสียงของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยปรากฏแหล่งกำเนิดเสียงทางชีวภาพเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 7-8 ปีตามแนวคิดพัฒนาการด้านเชาวน์ปัญญา จึงเป็นแนวทางแก่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์บทเรียนหนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้นได้ทางหนึ่ง

1.2 ผลการศึกษาสัทลักษณะวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติในบทอ่านหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยไม่ปรากฏสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง เพื่อการเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกร่วมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และไม่ปรากฏสัทลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับร่วมกับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับในคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีจำนวนพยางค์มากกว่า 1 พยางค์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทางภาษาศาสตร์ตามมุมมองการกลมกลืนเสียง จึงเป็นแนวทางแก่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์บทเรียนสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านการออกเสียงของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นได้ทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัทลักษณะของคำเลียนเสียงธรรมชาติกับพัฒนาการทางร่างกาย ได้แก่ ฐานกรณ์ ซึ่งมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการด้านการออกเสียง เนื่องจากผู้เรียนวัยประถมศึกษาตอนต้นยังมีอวัยวะในการออกเสียงไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ อาจใช้อวัยวะในการออกเสียงได้ดีเพียง ริมฝีปาก ลิ้น ฟัน เพดานปาก เท่านั้น การสร้างสรรค์บทเรียนหนังสือที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านการออกเสียงของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยโดยนำเสนอคำเลียนเสียงธรรมชาติและคำอื่น ๆ สามารถช่วยพัฒนาทักษะอวัยวะในช่องปากเพื่อการสื่อสารด้วยการพูดและการอ่านออกเสียงของผู้เรียนวัยประถมศึกษาตอนต้นได้

เอกสารอ้างอิง

- ชฎาภรณ์ แจ่มแจ้ง. (2563). การศึกษาวิเคราะห์ภาษาภาพพจน์ในคำกวีวิสุทธรัตน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ วัดวังตะวันตก*, 5(3), 278-291. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/235480/163985>
- ชัยธัช จันทน์สมุด. (2555). กฎหมายสิ่งแวดล้อม: ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 1(2), 47-62. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gjournal-ksu/article/view/89123/70122>
- ปภาดา แก้วก่อ, ทองทิพย์ พูลลาภ และศิริพร ศรีวรกานต์. (2566). การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง The Council of Animals ของ Nick McDonell. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 19(2), 188-227. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/eJHUSO/article/view/266921/182498>
- วัฒนชัย หมั่นยิ่ง. (2565). ระบบเสียงและโครงสร้างพยางค์ในภาษาถิ่นสุโขทัย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(3), 446-472. <https://doi.org/10.14456/lartstu.2022.49>
- สุพาณี วรรณการ. (2551). ภาพพจน์ในสารคดีนิตยสาร Reader's Digest. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 30(1), 198-217. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jasu/article/view/239937/169822>
- Assaneo, M. F. & Nichols, J. I. (2011). The anatomy of onomatopoeia: An attempt toward translation strategies. *Review of Applied Linguistics Research*, 3(3), 72-92. <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0028317>
- Hinton, L., Nichols, J., & Ohala, J. J. (1994). Sound symbolism. *Annual Review of Anthropology*, 23(1), 33-52. <https://doi.org/10.1146/anthro.672>
- Laing, C. E. (2019). *Phonological motivation for the acquisition of onomatopoeia: An analysis of early words*. Language Learning and Development. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/15475441.2019.1577138>
- Motamedi, Y., Perniss, P., Wonnacott, E., Murgiano, M., Marshall, C., Goldin-Meadow, S., & Vigliocco, G. (2020). Linking language to sensory experience: Onomatopoeia in early language development. *Developmental Science*, 23(3), e13066. <https://doi.org/10.1111/desc.13066>
- Nuckolls, J. B. (1999). The case for sound symbolism. *Annual Review of Anthropology*, 28, 225-252. <https://archive.org/download/wikipedia-scholarly-sources-corpus/10.1146%252Fannurev.anthro.28.1.225.pdf>
- Rasinski, T. V. (2014). Fluency matters. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 7(1), 3-12. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1053609.pdf>

- Rungrojsuwan, S. (2007). The symbolization of sounds in Thai onomatopoeic words. *MANUSYA: Journal of Humanities*, 10(1), 41–53. <http://www.manusya.journals.chula.ac.th/wp-content/uploads/2021/06/4.pdf>
- Rungrojsuwan, S. (2009). The non-arbitrary aspect of language: The iconicity of onomatopoeic words in Thai. *SKY Journal of Linguistics*, 22, 251–276. <https://journal.fi/sky/article/view/152932>